

NYKVARNS
KOMMUN

Nykvarns kommun

*Energi- och klimatplan
2010-2020*

ENERGI- OCH KLIMATPLAN 2010-2020
Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
1.1 Syfte	3
1.2 Energi och klimat	3
1.3 Lagen om kommunal energiplanering.....	5
1.4 Styrmedel	5
2. Inventering	6
2.1 Geografi och befolkning.....	6
2.2 Näringsliv	6
2.3 Användning av energi	6
2.4 Transporter	8
3. Mål	9
3.1 Nationella klimatmål	9
3.2 Vision för Nykvarns kommun.....	10
3.3 Strategier för förverkligande av visionen och målen	10
3.4 Mätbara mål som syftar till att nå visionen	11
4. Handlingsplan	11
Åtgärd 1 - Hållbar samhällsplanering	11
Åtgärd 2 – Energieffektivisering i kommunägda fastigheter	12
Åtgärd 3 – Samarbete med näringslivet	13
Åtgärd 4 – Miljövänliga fordon	14
Åtgärd 5 – Transporter	14
Åtgärd 6– Sparsamkörning.....	15
Åtgärd 7 – Elektricitet från förnybara energikällor.....	15
Åtgärd 8– Handlingsplan för utfasning av olja	16
Åtgärd 9 – Information, rådgivning och kampanjer.....	16
Åtgärd 10 –Förnybara energiformer prioriteras för uppvärmning	16

1. Bakgrund

1.1 Syfte

Den klimatpåverkan som utsläppen av växthusgaser ger upphov till påverkar såväl Nykvarn som Sverige och hela vår planet. Energi- och klimatfrågan är därför med sin miljöpåverkan en av vår tids största utmaningar. Hur vi arbetar med energi- och klimatfrågor är därför av betydelse för en hållbar samhällsutveckling.

Syftet med den nya energiplanen är bland annat att

- skapa en långsiktigt hållbar utveckling och lokala kretslopp så att nationella, regionala och lokala miljömål uppfylls samtidigt som energiförsörjningen tryggas
- ta fram ett konkret handlingsprogram och identifiera projekt som fordrar ytterligare utredningar

Frågan har även en koppling till sysselsättning, kommunikationer och näringslivsutveckling. Genom att upprätta en energiplan- och klimatplan visar Nykvarns kommun hur vi arbetar för att ta vårt ansvar för att nå de nationella och regionala klimatmålen.

1.2 Energi och klimat

Klimatförändringen globalt hot

Den av FN tillsatta Internationella Klimatpanelen IPCC gör bedömningen att jordens medeltemperatur kan komma att öka med 1,8-4,0 grader under detta sekel på grund av växthuseffekten. Följderna blir ett förändrat klimat, flyttade vegetationsgränser, ändrade förutsättningar för jord- och skogsbruk, höjning av havsytan och översvämningar i lågt belägna kustområden. Hur energifrågorna hanteras globalt får således lokal påverkan. Inom EU står energi inklusive transporter för 80 % av alla utsläpp av växthusgaser. Målet för EU är att minska utsläppen av växthusgaser med minst 20 % fram till 2020 jämfört med 1990. För att öka användningen av förnybar energi har EU målet att andelen förnybar energi ska vara 20 % av den allmänna energimixen 2020.

Den svenska energi- och klimatpolitiken baseras på EU:s politik inom området. Under våren 2009 antog riksdagen en ny sammanhållen klimat- och energipolitik för perioden fram till 2020. År 2020 har utsläppen av växthusgaser minskat med 40 procent jämfört med år 1990. En vision är att år 2050 har Sverige en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

I Sverige svarar fossila bränslen för drygt 40 % av den totala energitillförseln - huvuddelen till transportsektorn. Elen från vattenkraft och kärnkraft står för vardera en tredjedel av energitillförseln.

Bostadssektorn inkl. service använder ca 40 % av energin, industrin nästan lika mycket. Andelen fossila bränslen har sedan 1970 minskat med 75 % beroende på att oljan övergetts för uppvärmning och att fjärrvärme i hög utsträckning numera produceras av andra bränslen. Energisektorn exkl. transporter har stått för stora minskningar av utsläppen under 1980- och 1990-talen. En effektivare energianvändning och utfasning av olja och kol har varit viktiga komponenter. Inom transportsektorn har utvecklingen inte varit lika positiv. Utsläppen av växthusgaser har ökat under 1990-talet och befaras öka ytterligare de närmaste åren om inte kraftfulla åtgärder vidtas.

Riksdagen har fastställt 16 nationella miljömål som beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturresurser som är hållbar på lång sikt.

De mål som först och främst berör energi och klimat är ”Begränsad klimatpåverkan” och ”God bebyggd miljö”, men indirekt påverkas också de andra målen framförallt ”Frisk luft”, ”Bara naturlig försurning”, ”Ingen övergödning” och ”Giftfri miljö”.

Begränsad klimatpåverkan

Miljö kvalitetsmålet ”Begränsad klimatpåverkan” ansluter till klimatkonventionens målsättning och anger att halten av växthusgaser i atmosfären ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Att minska klimatpåverkan och samtidigt utveckla en tillgänglighet som möjliggör ekonomisk tillväxt är en stor utmaning som Nykvarns kommun och hela regionen står inför.

Inom Stockholmsregionen finns problem med trängsel, samtidigt som skärpta miljökrav begränsar handlingsmöjligheterna. Utmaningen är att skapa en god tillgänglighet med mindre klimatpåverkan, både kommunalt, regionalt som globalt, som också gynnar en ekonomisk tillväxt.

Hotet om framtida klimatförändringar och behovet att minska klimatpåverkan är centrala för vår utveckling. Både befintlig och planerad bebyggelse och infrastruktur måste anpassas till kommande klimatförhållanden. Fördelningen av kostnader och uppoffringar för att reducera utsläpp av växthusgaser kommer sannolikt att bli en avgörande fråga i framtiden.

En faktor som bidrar till ekonomisk tillväxt är den pågående regionförstoringen, som innebär ett allt större upptagnings- och avsättningsområde. Men en större region kräver också fler transporter. För att klara utmaningen att samtidigt minska vår miljöpåverkan behöver vi förändra våra resvanor, vårt sätt att transportera varor och gods och i vissa avseenden också vår livsstil.

Klimatpåverkan från vägtrafiken är nationellt 14 procent större än vad den var 1990, vilket gör det mycket svårt att nå etappmålet om oförändrade utsläpp mellan 1990 och 2010. På längre sikt sätter hotande klimatförändringar och brist på fossila bränslen sätter stor press på transportsektorn att effektivisera och minska användningen av fossila bränslen. Detta är dock inte tillräckligt, något som också konstateras i Vägverkets nya handlingsplan för begränsad klimatpåverkan. En av slutsatserna i denna är att det även kommer att behövas förändring av resande, transporter och en långsiktig förändring av samhällsstrukturer och infrastruktur så gods- och persontransporter kan effektiviseras.

God bebyggd miljö

Riksdagens miljö kvalitetsmål: Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Inriktningen är att miljö kvalitetsmålet ska nås inom en generation.

I ett generationsperspektiv bör enligt regeringens bedömning miljömålet innebära bl.a. följande preciserings:

- Den bebyggda miljön ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur så att alla människor ges möjlighet till ett rikt och utvecklande liv och så att omfattningen av människors dagliga transporter kan minskas.
- Transporter och transportanläggningar lokaliseras och utformas så att skadliga intrång i stads- eller naturmiljön begränsas och så att de inte utgör hälso- eller säkerhetsrisker eller i övrigt är störande för miljön.

- Miljöanpassade kollektivtrafiksystem av god kvalitet finns tillgängliga och förutsättningarna för säker gång- och cykeltrafik är goda.
- Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, bullerstörningar, skadliga radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.
- Användningen av energi, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och främst förnybara energikällor används.
- Andelen förnybar energi har ökat och ska på sikt svara för den huvudsakliga energitillförseln

1.3 Lagen om kommunal energiplanering

Enligt Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Planen fastläggs av kommunfullmäktige. Tidigare energiplanerna koncentrerade sig framförallt på åtgärder för att minimera oljeberoendet. Kommunerna har idag en betydligt bredare utgångspunkt. Ett allmänt ökat miljömedvetande, EU:s direktiv på energi- och miljöområdet, nationella klimatmål etc. har inneburit ökade krav på kommunernas agerande och ställningstagande i energifrågor. De kommunala energifrågorna ses idag inte enbart som frågor av val av bästa möjliga tekniska lösning utan val av tekniska/ekonomiska lösningar inom ramen för visionen av ett ”hållbart samhälle” och en ”hållbar samhällsutveckling”.

En kommunal energiplan kan därför med fördel innefatta klimatmål och därigenom bidra till att uppfylla nationella hållbara mål.

Kommunen kan på flera sätt styra energianvändning och energitillförsel utifrån sin roll som offentlig aktör, informatör, fastighetsägare eller arbetsgivare.

1.4 Styrmedel

Kommunen har en viktig roll att spela inom energi- och klimatarbetet genom sitt ansvar för energiplanering, fysisk planering, drift av tekniska anläggningar och tillsyn. Kommunen har även stora möjligheter att påverka utvecklingen genom sitt ansvar för utbildning, information och rådgivning.

Samhällsplanering spelar en viktig roll om vi ska nå miljömålen och hejda växthuseffekten. I Översikts- och detaljplaner har kommunen möjlighet att påverka energianvändning t.ex. vid lokalisering av ny bebyggelse och hur den placeras i terrängen, vilka möjligheter för kollektivtrafik som skapas och vilka uppvärmningssystem som kan användas.

Transporter utgör en stor del av klimatpåverkande utsläpp i Nykvarns kommun.

Kommunen kan dock i sina olika roller och nära kontakt med medborgare och näringsidkare arbeta för och skapa förutsättningar för mer miljövänliga transporter samt utveckla andra effektiva styrmedel.

Genom att vara en förmedlare av kunskap och information kan kommunen kommunicera möjliga bidrag som medborgare och näringsliv kan söka från andra offentliga myndigheter. Ett exempel inom energiområdet är bidrag för konvertering från direktverkande elvärme till fjärrvärme, berg-, sjö- eller jordvärmepump eller biobränsle.

Vidare kan kommunen använda samhällsbyggnads och miljöenhetens tillsyn mot verksamheter för att minska företagens klimatpåverkan. Detta kan ske genom att kontrollera

att miljöbalken efterlevs, inom ramen för prövning ställa krav på låga utsläpp av växthusgaser samt genom en aktiv tillsynsutövning verka för minskade utsläpp.

Kommunen som organisation bidrar med en relativt stor del av kommunens totala utsläpp av växthusgaser. Genom att se över sin energiförbrukning, tjänsteresor, transporter samt inom ramen för upphandling ställa klimatkrav, kan kommunen minska sin egen klimatpåverkan avsevärt.

Slutligen spelar kommunen en viktig roll i informationsspridning och folkbildning. Här är energi- och klimatrådgivningen en viktig resurs tillsammans med kommunens förvaltning och andra organisationer.

2. Inventering

2.1 Geografi och befolkning

Nykvarns kommun ligger i sydöstra delen av Stockholms Län. Kommunen gränsar i norr mot Södertälje Kommun och i söder mot Gnesta och Strängnäs kommuner. Kommunen har en yta på totalt 178 km² varav ca 26 km² vatten. Det finns ett stort antal sjöar och vattendrag i kommunen.

Kommunen har idag drygt 9.300 invånare varav ca 65 % är bosatta i tätorten Nykvarn.

Taxinge och Sundsvik är områden med stor och ökande befolkning.

Utslaget över kommunens yta bor det 58 invånare per km².

2.2 Näringsliv

Den största delen av kommunens yrkesverksamma befolkning är sysselsatt inom handel och kommunikation, utbildning och forskning samt byggindustri.

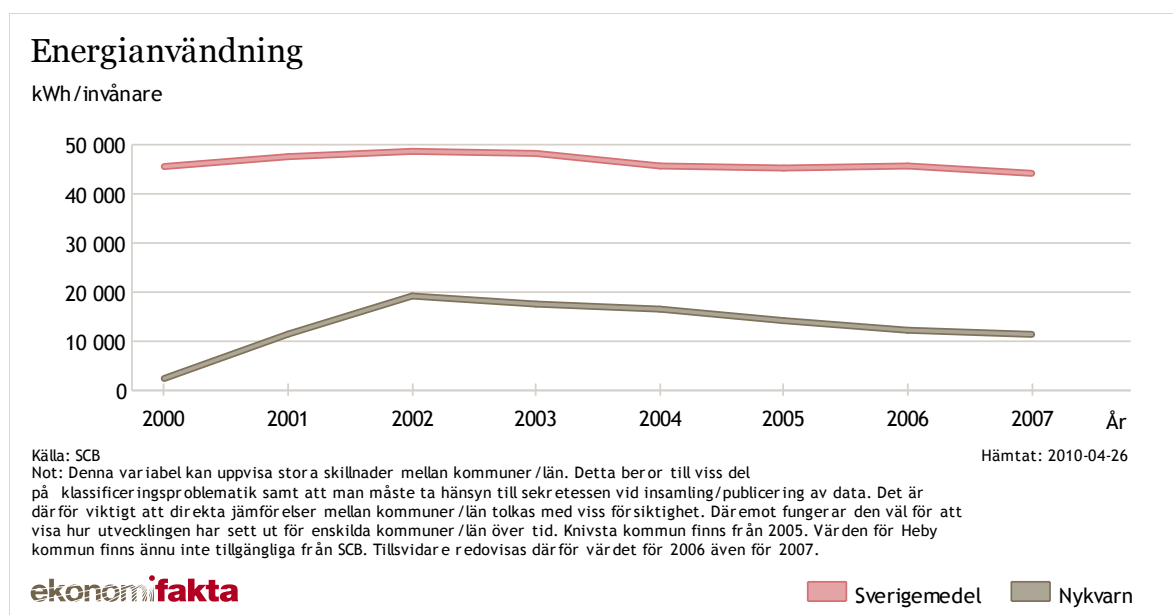
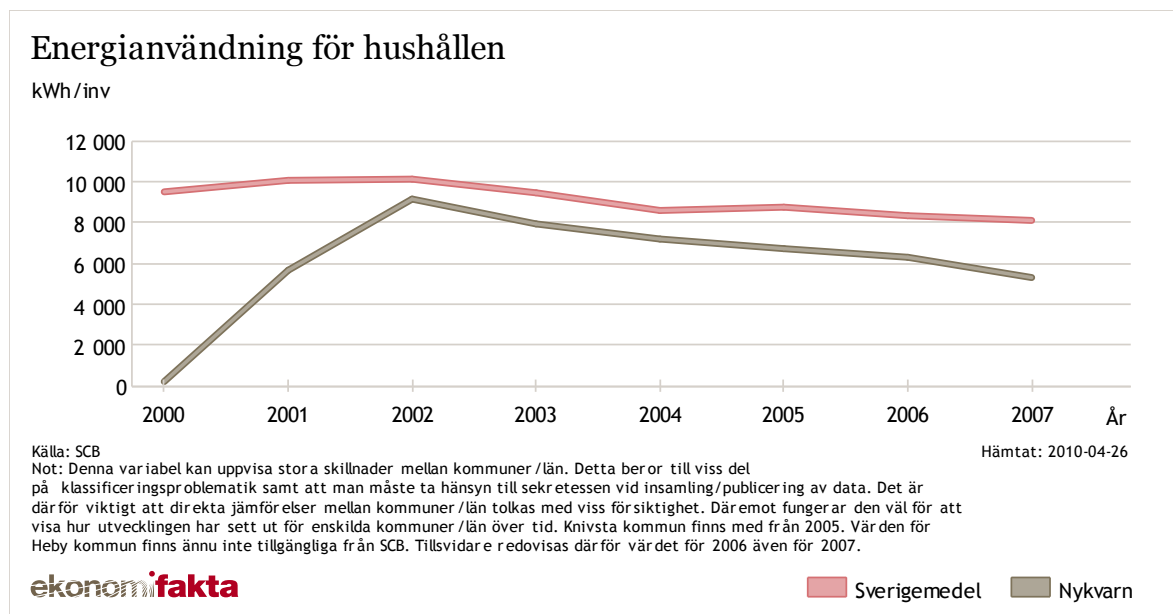
Huvudparten av kommunens näringsliv utgörs av små och medelstora företag. Nykvarns kommun är den största arbetsgivaren med över 550 anställda. Inom privata sektorn är Alcro-Beckers det företag som sysselsätter flest invånare.

Nykvarns kommun utgör en del av arbetsmarknadsregion med stor utpendling till Södertälje och Stockholm vilket bland annat framgår av pendlingsstatistik. Den totala dagliga arbetspendlingen till och från kommunen uppgår till ca 4300 personer varav ca 900 personer pendlar in till kommunen och ca 3400 pendlar ut från kommunen vilket innebär en nettoutpendling är betydande.

2.3 Användning av energi

Statistik från SCB enligt nedanstående diagram redovisar en långsiktig minskning av energianvändningen i kommunen både totalt /invånare och för de enskilda hushållen.

Diagrammen ska tolkas med försiktighet men man kan dra slutsatsen att kommuninvånarnas och hushållens energiförbrukning ligger klart under genomsnittet.

Fjärrvärme

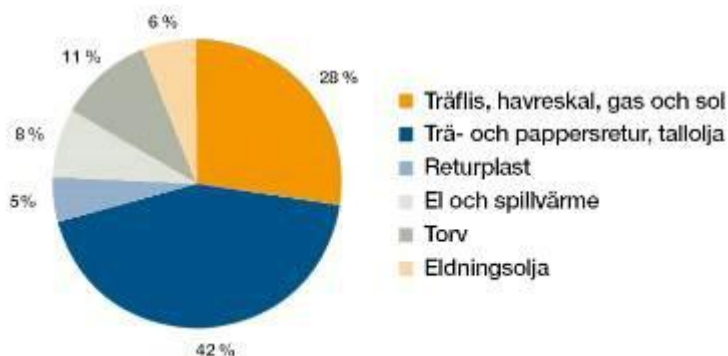
Inom tätorten är kommunala fastigheter och Nykvarnsbostäders fastigheter uppvärmda med fjärrvärme. Fjärrvärmen produceras i Södertälje kommuns nya kraftvärmeanläggning av i huvudsak biobaserade bränslen.

Fjärrvärme är en resurssnål och miljövänlig uppvärmningsform som tar tillvara energiresurser som annars skulle gå förlorade. Fjärrvärme bidrar till att göra hela samhällets energiförsörjning effektivare genom att tillvarata energin ur t.ex spillvärme från industrin, energi ur avfall och rester från skogsavverkning.

Fjärrvärme är dessutom bra för inomhusmiljön. Den varken luktar eller låter och behöver sällan någon tillsyn eftersom tekniken är enkel och driftsäkerheten hög.

Fjärrvärmebränslen Södertälje, Järna och Nykvarn

Bränslemix 2008

Geoenergi

Geoenergi består i huvudsak av solenergi, som passivt lagras i marken. Solenergin når ner till ett djup av ca 10 m, där den temperaturmässigt motsvarar årets medeltemperatur i luften. På större djup fås en ökning av temperaturen. Detta beror på värme som alstras i jordens inre och som strömmar upp mot markytan, så kallad geotermisk värme.

Det vanligaste systemet, bergvärme, används företrädesvis till villor men även fastigheter med mer än 100 lägenheter.

Systemet kan även användas för komfortkyllning vilket i så fall genererar ett gynnsamt tillskott till värmesäsongen genom återladdning.

Solvärme

En solvärmeanläggning värmer vatten med hjälp av solen. Varmvattnet kan användas för enbart tappvarmvatten, det kan även ge ett tillskott till uppvärmningen i huset. Solvärt varmvatten kan även användas till poolen eller för att värma och torka ut fuktiga husgrunder. På grund av våra långa dagar under sommaren har Sverige lika stor solinstrålning som länderna kring Medelhavet.

En solvärmeanläggning för tappvarmvatten kan minska behovet av köpt energi med 2 000 – 2 500 kWh/år

Användning

Inom kommunen har en stor del som tidigare använt olja för uppvärmning installerad bergvärme och luftvatten värmepumpar. Andelen anläggningar för solvärme är inte känd men bedöms komma att öka i framtiden.

2.4 Transporter

Järnväg

Tätorten Nykvarns tågförbindelse är av stor betydelse för invånarnas transporter till sina arbetsplatser. Antalet resande ökar årligen och kommun har ett långsiktigt arbete i sin planering att öka tillgängligheten och pendlarparkering.

För godstransporter finns järnvägsanslutning till Mörby industriområdet. Anslutningen har haft stor betydelse, i vissa fall avgörande betydelse för industrietableringen inom området.

Godstransporterna på järnväg har varit villkor för etableringen för att minska lastbilstransporterna och därmed minskade koldioxidutsläpp.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken (buss) är viktig för kommunens invånare utanför tätorten. I takt med att permanentningen i fritidshusområdena och bebyggelsen utanför tätorten ökar är det viktigt att kommunen bevakar möjligheterna att förbättra kollektivtrafiken. I översiktplanen anges att vid byggnation på landet skall det ske i anslutning till kollektivtrafik.

Fordon

Många boende i Nykvarns kommun arbetspendlar och det har stor betydelse hur pendlingen sker. Sker pendlingen med bensin/dieselfordon så medför det högre koldioxidutsläpp jämfört med tågpendling. Miljöbilar som minskar konsumtionen av bensin/diesel och samåkning är också faktorer som påverkar utsläppsbilden för koldioxid.

Senaste redovisningen från Transportstyrelsen visar att andelen miljöbilar har ökat sen 2007 och bensinförbrukningen minskat.

Kommunens fordonspark totalt 15 fordon varav 8 personbilar består huvudsak av arbetsfordon för förvaltningens interna transporter/verksamhet. Inga kommunala tjänstebilar finns.

Av personbilarna uppfyller 4 st (50%) definitionen för miljöfordon. Miljöfordonen är upphandlade efter 2007 när det etablerades det inom kommunen etablerades ett tankställe för alternativ bränsle (E 85).

Gång och Cykelvägar (gc-vägar)

Kommunen har ett program för utbyggnad av gc-vägar. I samband med planläggning och vägombyggnad har g-c vägarna byggts ut.

Det är viktigt för en hållbar utveckling att främja gång-, cykel- och kollektivtrafik och att verka för mer energisnåla fordon och sparsam körning (ECO-driving).

3. Mål

3.1 Nationella klimatmål

Insatserna för att reducera växthuseffekten betraktas som en av de absolut viktigaste frågorna i en global överlevnadsstrategi.

Energi inklusive transporter står för 80 % av alla utsläpp av växthusgaser inom EU. Målet är att minska utsläppen av växthusgaser med minst 20 % fram till 2020 jämfört med 1990.

För att öka användningen av förnybar energi har EU målet att andelen förnybar energi ska vara 20 % 2020.

Det svenska klimatarbetet bedrivs på flera nivåer, inom EU och på global nivå, nationellt, regionalt och på kommunal nivå.

I Sveriges svarar fossila bränslen för cirka 40 % av den totala energitillförsel varav huvuddelen används inom transportsektorn. Merparten av den återstående energitillförseln i Sverige kommer från vattenkraft och kärnkraft.

Sverige baserar sin energi- och klimatpolitik på EU:s politik inom området. Regeringen har under 2009 presenterat två propositioner som tillsammans utgör *En sammanhållen klimat- och energipolitik*

Sveriges nationella mål – till 2020

- 50 procent förnybar energi
- 10 procent förnybar energi i transportsektorn
- 20 procent effektivare energianvändning jämfört med 1990
- 40 procent minskning av utsläppen av klimatgaser i den icke handlande sektorn – som inte omfattas av systemet med utsläppsrätter – jämfört med 1990
- Ska användningen av fossila bränslen för uppvärmning ha avvecklats
- Ska en ny planeringsram för vindkraft på 30 TWh vara utförd.

Till år 2030

- Bör fordonsflottan vara oberoende av fossila bränslen

3.2 Vision för Nykvarns kommun

År 2020 bygger energianvändningen i Nykvarn på principen för ett hållbart samhälle med god resurshushållning, hög andel förnybar energi och en trygg miljövänlig energiförsörjning.

Nykvarns kommun ska främja omställningen till ett bärkraftigt och långsiktigt hållbart Energisystem genom att:

- *Kommunen aktivt ska arbeta för hushållning med energi och prioritera utnyttjandet av inhemska och förnybara energikällor.*
- *Kommunen ska verka för att i huvudsak att förnybara energiformer prioriteras för uppvärmning.*
- *Kommunens energiförsörjning ska vara säker, ekonomisk och miljövänlig.*

3.3 Strategier för förverkligande av visionen och målen

För att visionen och målen, som skall leda Nykvarns kommun mot en långsiktigt hållbar kommun, skall uppnås måste energifrågorna ses i ett helhetsperspektiv. Det handlar alltså om att främja omställningen till ett ekologiskt uthålligt energisystem. Viktiga delar i arbetet är att utnyttja förnybara energikällor och att hushålla och effektivisera energianvändningen. Det gäller också att åstadkomma bra regionala och lokala lösningar på energiområdet.

Ett utåtriktat arbete i form av kunskapsspridning och kampanjer ska bedrivas i förhållande till kommuninvånare och näringsliv för att öka medvetenheten om klimatpåverkan och skapa dialog om åtgärder. Möjligheter till samverkan med myndigheter, organisationer, andra kommuner och näringsliv ska prövas

Kommunen har möjlighet att påverka utvecklingen och omställningen till ett uthålligt energisystem inom flera områden medan det inom andra områden är andra aktörer som måste agera. Kommunen bör därför ta fram och börja tillämpa en systematisk och uppföljningsbar modell för information och rådgivning med fokus på att hitta optimala lösningar på energifrågor som kräver engagemang från andra aktörer än kommunen, exempelvis medborgare, organisationer och företag.

Kommunens arbete med energifrågor bör ge nya utvecklingsmöjligheter för näringslivet och därigenom gynna sysselsättningen.

Nedan redovisas kommunens strategier för att kommunens vision och mål ska uppnås.

3.4 Mätbara mål som syftar till att nå visionen

1. Utsläppen av växthusgaser skall vara minst 20 % lägre år 2020, jämfört med år 2004.
2. År 2020 skall ingen av de kommunala fastigheterna (inklusive Nykvarns bostäder) ha en uppvärmning (inklusive tappvatten) som baseras på fossila bränslen (exklusive eventuella behov vid effekttoppar).
3. År 2020 ska 100 % av det bränsle/drivmedel som används i kommunens tjänstebilar/leasingbilar (inklusive Nykvarnsbostäder) utgöras av förnyelsebara bränslen (exempelvis etanol eller biogas) eller el (elhybrid).
4. Den totala elförbrukningen i den kommunala verksamheten (inklusive Nykvarnsbostäder) ska minska med 20 % under perioden 2010-2020.
5. Luften i Nykvarns kommun ska vara av sådan kvalitet att den inte innebär någon hälsorisk för kommunens invånare. Detta innebär att halterna av SO₂ och NO₂ fortsättningsvis ska ligga under miljökvalitetsnormerna.

4. Handlingsplan

För att nå resultat i klimatarbetet krävs det åtgärder inom alla områden i samhället. I planen ingår förutom visioner och mål en handlingsplan där mer precisa bör mål och åtgärder anges.

Handlingsplanen och åtgärdslista ska vara levande dokument som följs upp av kommunstyrelse. Några av åtgärderna är av mer långsiktig karaktär och andra genomförs snabbare. Detta innebär att åtgärder lyfts i och ur handlingsplanen. Effekterna av åtgärdsarbetet i förhållande till uppsatta mål följs upp vart femte år, vilket innebär att en uppföljning bör genomföras år 2015.

Åtgärd 1- Hållbar samhällsplanering

Bakgrund

Fysisk planering är ett strategiskt område därför att samhällsbyggande har stor påverkan på utsläpp av växthusgaser eftersom man gör anspråk på mark och vattenresurser. Klimatanpassning är också ett strategiskt område eftersom växthusgasutsläppen ger upphov till klimatförändringar som tvingar oss att anpassa oss under lång tid framöver. Exempelvis riskerar havsnivåhöjningarna att hela landområden sätts under vatten och att saltvatten tränger in i grundvattnet.

Kommunen är genom planmonopolet ansvarig för den **fysiska planeringen** och bestämmer därigenom över mark- och vattenområdets användning. I översiktplanen och detaljplaner samt i bygglovshandlingar kan kommunen på olika sätt verka för uthålliga energilösningar i kommunen

Beskrivning av åtgärd

Kommunens planering och byggande bör utgå från ett hållbarhetsperspektiv i miljökvalitetsmålet ”God bebyggt miljö” enligt nedanstående mål.

Övergripande mål

- Energianvändningen skall effektiviseras för att på sikt minska per invånare
- Gemensam uppvärmning ska underlättas
- Transportbehovet ska minska
- Andelen gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka

Översiktsplanering

Energi- och klimatplanen utgör underlag för kommunens översiktliga planering, både den kommuntäckande översiktsplanen och fördjupade översiktsplaner inom begränsade områden. En översiktsplan behandlar områdets övergripande mark- och vattenanvändning och bebyggelseutveckling under en längre tidsperiod, vanligtvis 10-20 år. I översiktsplanen bör energifrågan behandlas på strukturell nivå enligt följande:

- Lokalisering och utformning av nya bebyggelseområden så att energikonsumtionen kan begränsas, bl.a. genom gynnsamma sol- och vindförhållanden.
- Lokalisering som medger goda förbindelser med energisnåla transportmedel, främst gång- cykel- och kollektivtrafik.
- Vid lokalisering av nya utbyggnadsområden ska möjligheten att ansluta området till förnybara energiformer särskilt beaktas.
- I planbeskrivningen ska redovisas hur översiktsplanen uppfyller ovanstående mål.

Detaljplanering

Detaljplaner omfattar relativt små områden, t.ex. ett bostadskvarter, och skapar juridiskt bindande regler för markanvändning, bebyggelseutformning m.m. Tidsperspektivet för utbyggnad är vanligtvis kortare än 10 år. I detaljplanen bör energifrågan behandlas enligt följande:

- Placering och utformning av ny bebyggelse så att energikonsumtionen kan begränsas, bl.a. genom gynnsamma sol- och vindförhållanden.
- Placering och utformning av ny bebyggelse så att miljövänliga förnybara uppvärmningsalternativ uppmuntras.

Möjlighet ska normalt finnas att välja en takvinkel och en orientering av huskroppen som är lämplig vid installation av solvärme.

- I planbeskrivningen ska redovisas hur detaljplanen uppfyller ovanstående mål.

Åtgärd 2 – Energieffektivisering i kommunägda fastigheter

Bakgrund

I dag går 40 procent av Sveriges totala energianvändningen åt till våra byggnader. Det är viktigt att minska onödig energianvändning i byggnader. Kommunens fastighetsenhet och Nykvarnsbostäder arbetar regelbundet med att effektivisera energianvändningen i de kommunägda fastigheterna och olika typer av åtgärder genomförs kontinuerligt.

Lagen om energideklaration för byggnader trädde i kraft under 2006. En energideklaration beskriver en byggnads energianvändning. Lagen om energideklarationer bygger på ett EG-direktiv som syftar till att göra våra byggnader mer energieffektiva och på så sätt skapa ett hållbart samhälle. En energideklaration görs av en oberoende energiexpert tillsammans med fastighetsägaren och ska visa byggnadens energianvändning och ge råd och beskriva åtgärder om hur byggnaden blir energismartare.

Nykvarnsbostäder och kommunen ska enligt lagen genomföra energideklarationer för sina respektive fastigheter.

Beskrivning av åtgärd

Kommunen har tillsammans med Nykvarnsbostäder tagit fram en handlingsplanen med syfte att effektivisera energianvändningen i Kommunens och Nykvarnsbostäders fastighetsbestånd. Kommunfullmäktige beslutade den 31 mars 2010 att anslå medel för att genomföra energisparåtgärder (fastighetsutvecklingsplan).

Besparingar uppkommer genom:

- Ny energieffektivare utrustning
- Utbildning och utveckling av egen organisation
- Minskat underhåll

Mervärden:

- Energideklarationer ingår
- En motpart som har ett funktionsansvar för helheten
- Stor miljöbesparing realiseras i takt med minskad energiförbrukning

Miljöeffekt av åtgärder

Målet är att under en tioårsperiod genomföra energisparåtgärder som ger en besparing under perioden med 20 % av kostnaden /år. Investeringen beräknas vara avskriven efter 15 år. Åtgärderna bidrar till att uppfylla målen 1 och 4.

Genomförande

Kommunens Samhällsbyggnadsenhet/fastighet och Nykvarnsbostäder ansvarar för genomförande av energideklarationerna samt en presentation av handlingsplan för fortsatt arbete.

Åtgärd 3 – Samarbete med näringslivet**Bakgrund**

Nykvarns kommun har ett mycket aktivt näringsliv.

Det är därför en av de viktigaste sektorerna att arbeta med inom energi- och klimatarbetet.

Ofta har företagen fullt upp med produktion och dagligt arbetet och det finns därför lite tid till att sätta sig in i frågor som rör energi- och klimatarbetet.

Beskrivning av åtgärd

I samarbete kommunens energi- och klimatrådgivning och företagarföreningen initieras projekt med syfte att öka kunskapen hos företagen om de energivinster som ligger i ett systematiskt energieffektiviseringsarbete.

Med bättre kunskap ökar motivationen att arbeta med frågorna.

Kartläggningen ska redovisa effektiviseringsåtgärder inom såväl produktion, fastighet som allmänt för de aktuella företagen samt de miljö och klimatvinster som uppnås. Erfarenheterna ska användas för att motivera fler företag inom kommunen att arbeta med energikartläggning och energieffektivisering.

Genom en aktiv rådgivning och information från kommunens energi- och klimatrådgivning till näringslivet ökar kunskapen och användbara kontakter kan förmedlas.

Miljöeffekt av åtgärder

Åtgärderna bidrar till att uppfylla målen 1 och 5.

Genomförande

1. Projektet genomförs i samarbete mellan Kommunens energi- och klimatrådgivning och Nykvarns företagarförening som också ansvarar för återredovisning av projektet till näringslivet samt motivationsarbete för fortsatta arbete med energikartläggningar
2. Kommunens energi- och klimatrådgivning ansvarar för informations och rådgivningsarbete till kommunens näringsliv

Indikatorer

1. Antal genomförda energikartläggningar inom näringslivet
2. Energi- och klimatrådgivningens statistik över företagsbesök
3. Energi- och klimatrådgivaren redovisar sin verksamhet i årlig verksamhetsbeskrivning

Åtgärd 4 – Miljövänliga fordon

Bakgrund

Nykvarns kommun äger/leasar cirka 15 fordon. Av dessa är 8 personbilar och resten är olika typer av arbetsfordon, lätta lastbilar med mera. Vår och omsorgsenheten leasar 6 st bilar varav 5 st används i hemtjänsten. Av dessa är 3 st miljöklassade och övriga byts ut successivt mot miljöfordon år. År 2011 ska 3 stycken av bilarna bytas ut.

År 2007 installerades i kommunen den första bensinstationen med miljövänligt bränslealternativ (E85) vilket innebär att framledes kan kommunen investera i miljöklassade fordon där så är möjligt.

Beskrivning av åtgärd

Vid inköp/leasing av nya fordon skall ske enligt Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier baserat på krav för fordon.

Kommunens fordon ersätts successivt med miljövänliga alternativ enligt kriterierna.

Miljöeffekt av åtgärd

Åtgärden bidrar till att uppfylla mål 1 och 3

Genomförande

- Respektive enhet ansvarar för att aktuella fordonsbyten budgeteras för ett miljövänligt alternativ enligt kriterierna

Åtgärd 5 – Transporter

Bakgrund

Goda tåg- och bussförbindelser, utbyggda gång- och cykelvägar gör att kommuninvånarna kan välja miljövänliga alternativ med minskat klimatpåverkan.

För kommunal verksamhet bör en miljöanpassad resepolicy för tjänsteresor tas fram.

En resepolicy syftar till att styra användningen av personresor i tjänsten så de blir mer miljöanpassade, kostnadseffektiva och säkra.

Beskrivning av åtgärd

I alla planer och program bevakas möjligheterna att skapa förutsättningar för alternativa miljövänliga transporter och utbyggda gång och cykelvägar

En resepolicy för Nykvarns kommuns tjänsteresor arbetas fram.

Miljöeffekt av åtgärd

Miljövänliga transporter och utbyggda gång och cykelvägar bidrar till att uppfylla mål 1.

En resepolicy bidrar till att uppfylla målen 1 och 3.

Genomförande

Förvaltningen får i uppdrag beakta/redovisa miljöalternativ i planer och program

Förvaltningen får i uppdrag att presentera ett förslag till resepolicy 2010.

Åtgärd 6– Sparsamkörning

Bakgrund

Nykvarns kommun äger en hel del arbetsfordon av varierande slag samt leasar bilar för hemtjänsten. För många anställda är bilkörning en del av arbetet eller en förutsättning för att kunna utföra sitt arbete.

Det är också många anställda som använder sin egen bil i tjänsten för körning till och från möten med mera.

Utbildning i sparsamkörning minskar bränsleförbrukningen med ungefär 5-10 procent vilket också har en avsevärd positiv effekt på CO2 utsläpp. Sannolikt bibehålls den sparsamma bilkörningen även vid privat körning.

Beskrivning av åtgärd

Anställda som regelbundet kör bil i tjänsten utbildas i sparsamkörning. Utbildningen genomförs under en 3 års period 2011-2013.

Miljöeffekt av åtgärd

Åtgärden bidrar till att uppfylla målen 1 och 3.

Genomförande

Åtgärden genomförs i samarbete mellan förvaltningen och energi och klimatrådgivningen.

Uppföljning

Genomförd utbildning rapporteras i Energi- och klimatrådgivningens verksamhetsberättelse.

Indikatorer

Antal genomförda utbildningar.

Åtgärd 7 – Elektricitet från förnybara energikällor

Bakgrund

Förnybara energikällor har låg miljöpåverkan och bidrar väsentligt mindre till klimateffekten än exempelvis kol och olja. Energiomvandlingen avseende flödande energikällor såsom vind-, vatten och vågkraft samt solceller ger inga eller mycket små utsläpp eftersom bränslen inte behöver användas. Även andra miljöproblem, såsom försurning, övergödning och radioaktiva risker kan minskas med mer förnybara energikällor.

Att köpa el från förnybara energikällor kan därmed bidra till:

- uppfyllande av flera av de nationella miljö kvalitetsmålen
- bland annat minskade utsläpp av växthusgaser
- stimulering av ökad andel miljöanpassad elproduktion som baseras på hållbara energislag.

Beskrivning av åtgärd

Kommunen utreder förutsättningarna att upphandla förnybar elektricitet enligt Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier baserat på krav för elektricitet.

Kommunen utreder förutsättningar för etablering av vindkraft inom kommunen.

Miljöeffekt av åtgärd

En övergång till förnybar elektricitet el bidrar till att uppfylla mål 1.

Etablering av vindkraft bidrar till ökad tillgång av förnybar energi.

Genomförande

Kommunförvaltningen får i uppdrag att utreda kostnader och möjligheter utifrån gällande upphandlingsavtal att gå över till förnybar elektricitet.

Kommunen utreder genom ett tematiskt tillägg till Översiktplanen förutsättningar för etablering av vindkraft.

Åtgärd 8– Handlingsplan för utfasning av olja**Bakgrund**

Förvaltningen och Nykvarnsbostäder arbetar kontinuerligt med att minska kommunens oljeberoende och fasa ut oljepannor som uppvärmningskälla.

Beskrivning av åtgärd

En handlingsplan för utfasning till år 2012 av resterande oljepannor i kommunens egna lokaler och i Nykvarns bostäders fastigheter ska presenteras.

Miljöeffekter av åtgärd

En utfasning av olja medverkar till att uppfylla mål 1.

Åtgärd 9 – Information, rådgivning och kampanjer**Bakgrund**

Regeringen har via energimyndigheten gett stöd till kommunal energirådgivning sedan 1999. Genom energirådgivning kan privatpersoner, företag och organisationer få råd och stöd kring hur man minskar sin energianvändning och klimatpåverkan. Allmänhetens intresse för energi- och klimatfrågor ökar med ökade kunskaper om effekterna av klimatpåverkan.

Beskrivning av åtgärd

Nykvarns kommun fortsätter att erbjuda kommunal energi och klimatrådgivning. Målgruppen är privatpersoner, företag och i den egna organisationen.

Syftet är att ge råd kring energieffektivisering och konvertering av värmekällor ur ett miljömässigt och ekonomiskt perspektiv. Arbetet handlar också om att påverka beteende och motivera till mer miljöanpassade och energieffektiva goda val.

Miljöeffekt av åtgärd

Åtgärderna bidrar till att uppfylla målen 1, 2, 3, 4, och 5.

Genomförande

Energi och klimatrådgivningen ansvarar för planering och genomförande av verksamheten

Åtgärd 10 - Förnybara energiformer prioriteras för uppvärmning.

I alla planer och program ska där så är möjligt förnybara energiformer prioriteras för uppvärmning.

Vid all om och nybyggnad av kommunägda byggnader ska energieffektiva åtgärder och förnybara energiformer för uppvärmning väljas..

Kommunen ska när exploateringsavtal och avtal om försäljning av kommunal mark upprättas i övrigt bevaka att exploatören prioriterar förnybara energiformer för uppvärmning (t.ex inom fjärrvärmeområden rekommendera att ansluta kommande byggnader till fjärrvärmenätet). Om inte fjärrvärme inte kan levereras bör byggnaden förses med ett flexibelt uppvärmningssystem (direktverkande el bör undvikas). Syftet är att ge framtida möjlighet att

enkelt välja mellan möjliga energislag som exempelvis fjärrvärme, geovärme, biobränsle eller kombinationer med solvärme.

Information

Kommunen ska informera husförsäljare och tomtköpare om de kommunala målen på energiområdet i ett tidigt skede.

Energi och klimatrådgivning ska lämnas vid handläggning av byggärenden, i första hand vid förhandsbesked, i annat fall vid bygglov. Vid bygglov ska kommunen rekommendera uppvärmning med förnybar energi och energieffektiva lösningar.

Kommunen skall avråda från installation av direktverkande el.

Åtgärd 11- Fortsatt arbete och uppföljning

I det fortsatta arbetet är det viktigt att energi- och klimatplanen blir ett levande dokument med realistiska och genomförbara åtgärder och därför bör en handlingsplan med åtgärder följa det årliga budgetarbetet. På så sätt skapas ett kontinuerligt klimatarbete som ger utrymme för utveckling och förbättring. Vissa åtgärder i handlingsplanen genomförs och nya åtgärder arbetas fram. Uppföljning, statistik och redovisningsteknik utvecklas med tiden.